

Ruotsin A- ja B-oppimäärän oppimistulosten arviointi perusopetuksen 9. vuosiluokalla

Päivitetty arviointisuunnitelma

1. Johdanto

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa ruotsi on toinen kotimainen kieli ja sitä voi opiskella joko pitkän oppimäärän (1. luokalta alkava 1. vieras kieli) tai keskipitkän oppimäärän (6. luokalta alkava B1-kieli) mukaan. A- ja B-ruotsin oppimistulosten arviointi oli alun perin tarkoitus järjestää keväällä 2021, mutta se jouduttiin siirtämään koulujen siirryttyä etäopetukseen. Arviointia ei kuitenkaan peruttu kokonaan ja se järjestetään maaliskuussa 2022. Arviointiin osallistuvia kouluja on tiedotettu arvioinnista toukokuussa 2021.

Arvioinnin tavoitteena on selvittää, missä määrin perusopetuksen päättövaiheessa olevat 9. vuosiluokan oppilaat ovat saavuttaneet opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2014) A- ja B-ruotsin osaamiselle asetetut hyvän osaamisen tavoitteet sekä miten oppilaan taustatekijät ja oppimisympäristön piirteet ovat yhteydessä osaamiseen. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen arviointisuunnitelmassa A- ja B-ruotsin arviointi liittyy painopistealueisiin 1 ja 2, Oppimisen ja osaamisen kehittäminen sekä yhdenvertaisuuden edistäminen.

2. Arvioinnin tausta

Suomenkielisessä perusopetuksessa voi ruotsin kieltä opiskella joko A-kielenä tai B-kielenä. Vuonna 2018 oppilaista noin 0,9 % opiskeli ruotsia A1-oppimäärän tavoitteiden mukaisesti (alkaen useimmiten 3. vuosiluokalta) ja noin 6,0 % vapaaehtoisena A2-kielenä (alkaen useimmiten 5. vuosiluokalta). A-ruotsina opiskelevien määrä on laskenut viime vuosina (Sukol 2018). Keskipitkää ruotsia (B1-ruotsi) opiskelee noin 90 % kaikista 7-9 vuosiluokan oppilaista. Lukuvouden 2016-2017 alusta B1-ruotsin opetusta varhennettiin alkamaan 6. vuosiluokalta kokonaistuntimäärän kuitenkin muuttumatta (Opetushallitus, 2018). Tämä on osaltaan johtanut siihen, että opetuksen järjestäjä voi halutessaan sijoittaa B-ruotsin tunnit vuosiluokille 6-9 niin, että kaikki tunnit pidetään vuosiluokan 8 loppuun mennessä.

Viime vuosina on huolta herättänyt ruotsin kielen osaamistaso, joka erityisesti keskipitkässä ruotsissa on niin heikko, että se vaikeuttaa pärjäämistä ylioppilaskirjoituksissa ja myöhemmin korkea-asteen opinnoissa (esim. Juurakko-Paavola & Åberg, 2018; Juurakko-Paavola, 2012, Kotus 2018). Ruotsin kielen muuttuminen vapaaehtoiseksi aineeksi ylioppilaskirjoituksissa vuonna 2005 on myös vähentänyt erityisesti keskipitkän ruotsin kirjoittajien määrää (Ylioppilastutkinto/tilastot). Työelämässä ruotsin kieli on kuitenkin edelleen toiseksi tarvituin kieli heti englannin jälkeen (Takala, 2010; EK 2014). Ruotsin kielen tarpeessa on alakohtaisia eroja, mutta esimerkiksi paperiteollisuudessa ja finanssialalla ruotsia käyttää kolme runsas 70 % alan yrityksistä (EK, 2013). Toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa ruotsin kielen osaamistaso ja opiskelu vaihtelevat tutkinnoittain (esim. Härmälä, 2008).

Pitkän- ja keskipitkän ruotsin (jatkossa A- ja B-ruotsi) oppimistuloksia on 2000-luvulla arvioitu samanaikaisesti viimeksi vuonna 2001 (Tuokko, 2002). Tällöin tekstin ymmärtäminen oli molemmissa oppimäärissä oppilaille helpoin taito, kieliopilliset rakenteet vaikein. Oppilaiden asenteet ruotsin opiskeluun olivat A-ruotsin valinneilla B-ruotsia opiskelevia myönteisempiä, tosin heilläkin suhtautuminen jäi asteikon negatiiviselle puolelle (keskiarvo alle 3 asteikolla 1–5). Sittemmin A-ruotsin osaamista on arvioitu vuonna 2013 (Hildén & Rautopuro, 2014). Arvioinnissa oli tehtäviä kuullun ja luetun ymmärtämisestä, kirjoittamisesta sekä osalla oppilasta puhumisessa. Oppilaat saavuttivat kuullun ymmärtämisessä ja puhumisessa hyvän osaamisen taitotason erinomaisesti, kirjoittamisessa ja luetun ymmärtämisessäkin hyvin. Oppilaiden käsitykset omasta osaamisesta ja ruotsin kielen pitämisestä olivat neutraalit, käsitykset kielen hyödyllisyydestä keskimäärin myönteiset.

B-ruotsin oppimistuloksia arvioitiin edellisen kerran vuonna 2008 (Tuokko 2009). Arviointi sisälsi tehtäviä kuullun ja luetun ymmärtämisestä, kirjoittamisesta ja kielen rakenteista. Puolet kouluista teki myös puhumistehtävät. Kokonaisuutena ruotsin osaaminen jäi tyydyttävälle (arvosana 7) tasolle, ja oppilaista 61 % luokittui arvosanoja 6-8 vastaavalle tasolle, arvosanan 8 saavutti 21 % oppilaista. Kirjoittamisessa ja puhumisessa tulokset olivat selvästi heikompia kuin ymmärtämistaidoissa. Erityisesti poikien suhtautuminen ruotsin kieleen, omaan osaamiseen ja ruotsin kielen hyödyllisyyteen oli keskimäärin kielteinen.

Vuonna 2013 toteutettu vieraiden kielten ja A-ruotsin oppimistulosten arviointi (ks. esim. Hildén & Rautopuro, 2014) oli Suomessa ensimmäinen kieliaineiden oppimistulosten arviointi, jossa taitotasovertailua sovellettiin kaikkiin kielellisiin osataitoihin arviointiprosessin eri vaiheissa. Arvioinnissa mitattiin oppilaiden kielitaitoa A-ruotsissa kuullun ja luetun ymmärtämistehtävillä sekä kirjoittamistehtävillä. Osa oppilaista suoritti myös puhumistaitoa mittaavat tehtävät.

Edellä kuvatun taustan perusteella on tärkeää saada uutta ja ajantasaista tietoa erityisesti B-ruotsin osaamistasosta perusopetuksen päättövaiheessa. Tällainen tieto on tarpeen, jotta ruotsin kielen opetusta, opettajankoulutusta ja opetusmateriaaleja voidaan kehittää koko koulutusjatkumon ajan aina perusopetuksesta korkea-asteelle ja siten turvata oppilaiden jatkokoulutusmahdollisuudet sekä ruotsin kielen kansallinen osaamistaso, jonka on todettu viime vuosina edelleen heikentyneen (esim. Pyykkö 2017, Kotus 2018).

2. Arvioinnin tehtävä ja tavoitteet

Tulevassa arvioinnissa selvitetään A- ja B-ruotsin oppimistulokset suhteessa vuoden 2014 Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (Opetushallitus 2014, jatkossa POPS 2014). Oppimistuloksilla tarkoitetaan kielitaidon lisäksi myös oppilaiden suhtautumista ruotsin kieleen ja sen opiskeluun sekä käsitystä omasta ruotsin kielen osaamisestaan. Arviointi kohdistuu koulutuksen nivelvaiheeseen, perusopetuksen 9. vuosiluokan päättämässä oleviin oppilaisiin.

Arvioinnin tavoitteena on tuottaa luotettavaa, kansallista tietoa POPS 2014:ssä asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Kansallisen oppimistulosten arviointijärjestelmän tavoitteiden mukaisesti arvioinnilla seurataan erityisesti kansalaisten koulutuksellisen oikeusturvan ja tasa-

arvon toteutumista (Kansallinen oppimistulosten arviointijärjestelmä 1998, 1). Opetuksen järjestäjillä on Perusopetuslain (628/1998) mukaan velvollisuus arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua oman toimintansa ulkopuoliseen arviointiin (§ 21, 30.12.2013/1296). Arviointitieto on tarkoitettu hyödynnettäväksi valtakunnallisessa koulutuspoliittisessa päätöksenteossa ja koulutuksen kehittämisessä sekä paikallisesti koulutuksen järjestäjän, rehtorin, opettajien ja oppilaiden jokapäiväisessä työskentelyssä (1061/ 2009, § 2 ja 3). Arvioinnin tuloksia käytetään myös tutkimus- ja kehittämistarkoituksiin.

Arvioinnissa pyritään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Missä määrin ruotsin kielen A- ja B-oppimäärien oppimistavoitteet on saavutettu?
  - 1.1 Mikä on oppilaiden kielitaito eri sisältöalueilla (taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä)?
  - 1.2 Mitä oppilaat tekevät kehittääkseen kielenopiskelutaitojaan (tavoitteiden asettaminen, erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen, oppimisen arviointi)?
2. Mitä yhteyksiä ja eroja havaitaan, kun eri sisältöalueiden oppimistuloksia rinnastetaan oppilaan taustatekijöihin (sukupuoli, huoltajien koulutustausta, jatko-opintosuunnitelmat) ja oppimisympäristön piirteisiin (koulun alueellinen sijainti)?
3. Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä havaitaan oppilaiden käsityksissä ruotsin A- ja B-oppimäärissä?

Kielellisissä oppimistavoitteissa korostuu POPS 2014:ssa oppilaan kyky toimia jokapäiväisissä, tutuissa viestintätilanteissa. Oppilas pystyy kehittyvän kielitaitonsa turvin tuottamaan ja ymmärtämään yksinkertaisia puhuttuja, kirjoitettuja ja digitaalisessa muodossa olevia tekstejä (monilukutaito). Oppilas myös asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella ruotsin kieltä sekä arvioi taitojaan.

A- ja B-ruotsin arviointi toteutetaan digitaalisesti. Arviointitehtävien kattavuuden varmistamiseksi jokainen arviointiin osallistuva oppilas tekee kaikkien kielitaidon osa-alueiden osamista mittaavat tehtävät, myös puhumistehtävät. Puhumiskokeen järjestäminen kaikille arviointiin osallistuville oppilaille on todettu haastavaksi jo Takalan 1971-arvioinnissa, mutta koulujen tietotekniset valmiudet ovat parantuneet huomattavasti sen jälkeen, mikä todettiin mm. A-englannin oppimistulosten arvioinneissa 2018 (Härmälä, Huhtanen, Puukko & Marjanen 2019). Lisäksi POPS 2014:ssa puhuttujen tekstien tuottaminen ja taito toimia vuorovaikutuksessa ovat niin keskeisiä oppimistavoitteita, että puhumiskokeen teettäminen vain osalla otosoppilaista ei anna luotettavaa kuvaa opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta.

3. Arviointiaineiston kerääminen

Arviointiaineisto kerätään suomenkielisistä kouluista. Molemmissa oppimäärissä tehdään otos, joka A-ruotsissa on noin puolet (50 %) ikäluokasta ja B-ruotsissa noin 5 % ikäluokasta. Otokouluja on informoitu hyvissä ajoin arvioinnissa tarvittavista tietoteknisistä laitteista, kuten oppilaskohtaisen mikrofonin välttämättömyydestä. Arviointiin osallistuville oppilailla on mahdollisuus harjoitella eri osa-alueiden tehtävien suorittamista digitaalisesti ennen varsinaista arviointia (taustakysely ja eri tehtävätyyppejä harjoittavat tehtävät).

Kielitaitoa koskeva aineisto koostuu oppilaiden vastauksista tehtäviin, jotka vastaavat POPS 2014:n sisältöalueita *Taito toimia vuorovaikutuksessa*, *Taito tulkita tekstejä* ja *Taito tuottaa tekstejä*. Käytettävät tehtävätyypit ymmärtämistaitoja mittaavissa tehtävissä ovat monivalintatehtävät ja lyhyet avoimet kysymykset. Kirjoittamis- ja puhumistehtävät ovat lyhyitä, yksinkertaisia tuottamistehtäviä. Tehtäväosioiden alustavasti kokonaismäärä ymmärtämistaidoissa on noin 25 osiota /taito, kirjoittamistaidossa 2 ja puhumistaidossa 3 tehtävää. Varsinaiseen arviointiin sisällytetään myös tehtäväosioita vuoden 2013 A-ruotsin aineistosta ja vuoden 2008 B-ruotsin aineistosta. Nämä ns. linkkitehtävät mahdollistavat eri arviointikertojen tulosten vertaamisen toisiinsa. Linkkitehtäviä käytetään myös oppimäärien välillä.

Arvioinnin yhdenmukaisuutta kouluissa varmistetaan laatimalla avokysymyksiin mallivastaukset ja tuottamalla esikokeilun suorituksista ns. maamerkkisuorituksia kirjoittamis- ja puhumissuoritusten arvioinnin tueksi. Lisäksi osa kirjoittamis- ja puhumissuorituksista sensoroidaan aineiston palauduttua Karviin.

Tehtävien vaikeustaso pyritään suuntaamaan seuraavasti: 50 % tehtävistä hyvän osaamisen tavoitetasolle ja 25 % yhtä tasoa ylemmäksi ja 25 % yhtä tasoa alemmaksi. Viitekehystenä käytetään POPS 2014:n kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Ruotsin A- ja B-oppimäärien arviointikriteerit hyvälle osaamiselle (arvosana 8) ovat 9. vuosiluokan päätteeksi seuraavat:

	A-oppimäärä	B-oppimäärä
Taito toimia vuorovaikutuksessa	A2.2 Kehittyvä kielitaito	A1.3 Kehittyvä kielitaito
Taito tulkita tekstejä	A2.2 Kehittyvä kielitaito	A1.3 Kehittyvä kielitaito
Taito tuottaa tekstejä	A2.2 Kehittyvä kielitaito	A1.3 Kehittyvä kielitaito

Arviointiin sisältyy kielitaitoa mittaavien tehtävien lisäksi oppilaille, opettajille ja rehtoreille suunnatut taustakyselyt (webropol). Taustakyselyiden avulla saadaan tietoa tekijöistä, joilla voi olla yhteyttä oppilaan kielitaitoon, kuten esimerkiksi oppilaan sukupuoli, jatko-opintosuunnitelmat, kielenopiskelutaidot ja oppimisympäristön piirteet.

Kerätty aineisto analysoidaan määrällisesti ja laadullisesti. Tuloksia tarkasteltaessa ja vertailtaessa käytetään frekvenssi- ja prosenttijakaumia sekä tavallisimpia keski- ja hajontalukuja. Karvin oppimistulosten arviointiaineistot koostuvat vähintään kahdesta tasosta (koulutaso ja oppilastaso). Kun aineisto rakentuu hierarkkisesti, voidaan tulosten analysoinnissa hyödyntää monitasomallinnusta. Tällöin yksittäisten oppilaiden suoritukset riippuvat toisistaan. Oppilaiden kielitaito raportoidaan Eurooppalaisen viitekehysten taitotasoina (Euroopan neuvosto 2001 ja 2020) kaikkien neljän osataidon osalta.

Kielitaitoa mittaavat tehtävät esikokeiltiin syksyllä 2019 ja varsinainen arviointi järjestetään maaliskuussa 2022.

4. Aikataulu

Arviointiprosessi käynnistettiin helmikuussa 2019. Hankkeeseen koottiin tällöin asiantuntija- ja tehtävänlaatijaryhmät, joiden tehtävänä oli hankkeen sisällön tarkentaminen mm. mahdollisten tehtävyyppien osalta. Arviointiaineisto saatiin valmiiksi keväällä 2020, mutta koska arviointia jouduttiin siirtämään kevääseen 2022, on osaa aineistosta tarkoitus päivittää syksyn 2021 aikana. Hankkeen aikataulu esitetään taulukossa 1.

TAULUKKO 1. Arviointiprojektin aikataulu

A- ja B-ruotsin oppimistulosten arviointi perusopetuksen 9. vuosiluokalla
ARVIINTIHANKKEEN AIKATAULU

1-2/19	<ul style="list-style-type: none"> - Projektisuunnitelman laadinta (sis. aikataulus) - Asiantuntija- ja tehtävänlaatijaryhmien kokoaminen - Arviointisuunnitelman hyväksyminen arviointineuvostossa - Asiantuntija- ja tehtävänlaatijaryhmän 1. tapaaminen, tehtävätilaus
2-5/19	<ul style="list-style-type: none"> - Tehtävähdotusten laadinta, kommentointi ja muokaus - Otannan tekeminen
6/19	<ul style="list-style-type: none"> - Tehtävien valinta esitestaukseen - Kuullun ymmärtämistehtävien nauhoitukset - Tehtäväsarjojen (2+2) syöttäminen alustalle - Esitestauksen käytännön järjestelyt (sis. ohjeistus)
9-12/19	<ul style="list-style-type: none"> - Koulujen informointi arvioinnista (9/2019) - Kyselyjen hahmottelua - Tehtäväsarjojen esikokeilu ja vastausten analysointi - Lopullisten tehtäväsarjojen vahvistaminen
1/20	<ul style="list-style-type: none"> - Puhumisen ja kirjoittamisen maamerkkien kokoaminen (sis. ohjeistus)
2-3/20	<ul style="list-style-type: none"> - Arviointiaineisto valmiiksi alustalle
310/21 - 3/22	<ul style="list-style-type: none"> - Arviointiaineiston päivittäminen esim. opettaja- ja oppilaskyselyt - Arvioinnin toteuttaminen otoskouluissa
6-11/22	<ul style="list-style-type: none"> - Sensorointi ja aineiston analysointi - Standard setting (ymmärtämistehtävien taitotasolle asettaminen) - Alustavat palautteet kouluille ja koulutuksen järjestäjille
1/23	<ul style="list-style-type: none"> - Raportointia
3-4/23	<ul style="list-style-type: none"> - Raportti ja tiivistelmä valmistuvat - Tiivistelmä - Tulosten esittely neuvostolle ja sidosryhmille

5. Arviointiprojektin organisointi

Arviointia suunnittelemassa on Karvin omista työntekijöistä sekä ulkoisista asiantuntijoista koostuva ryhmä. Ensimmäinen arviointia koskeva suunnittelupalaveri pidettiin 27.2.2019 ja siihen kutsuttiin Marita Härmälä ja Jan Hellgren (projektipäälliköt), Laura Lepola (arviointisuunnittelija), Mari Huhtanen (metodikko) ja Heli Koskenniemi (digitalisoinnin projektipäällikkö), Raili Hildén (kielididaktiikan apulaisprofessori, Helsingin yliopisto), Jaana Kolu (ruotsin kielen professori, Itä-Suomen yliopisto) sekä Tony Nyström (Vaasan yliopisto) ja Sanna Wahlroos (Viikin normaalikoulu, Helsinki). Tehtävänlaatijaryhmään kuuluvat:

- Tony Nyström, Vaasan yliopiston Kielikeskus
- Sanna Wahlroos, Viikin normaalikoulu, Helsinki

- Sini Rajala, Karakallion koulu, Espoo
- Minna Kunttu, Yhtenäiskoulu, Helsinki

Arviointihankkeen lykkäännyttyä on myös projektihenkilöstö osin vaihtunut: hankkeen projektipäällikkönä on johtava arviointiasiantuntija Marita Härmälä, arviointiasiantuntijana Elina Peltola ja metodikkona Jukka Marjanen.

6. Riskitekijät

Arvioinnin toteuttamiseen liittyy koronapandemian mahdollisen pitkittymisen lisäksi joitakin muitakin riskitekijöitä. Suurin niistä on arvioinnin digitaalisuus. Koulujen käytettävissä oleva laitteisto on hyvin eritasoista, mikä tulee näkymään erityisesti puhumis- ja kuuntelutehtävien onnistumisessa (ml. oppilaiden suoritusten tallentuminen). Puhumis- ja kirjoittamistehtävien pisteytys kouluissa tulee myös edelleen olemaan kouluissa eniten kysymyksiä herättävä osa arviointia. Tämä todettiin jo vuoden 2018 A-englannin arvioinnissa (Härmälä ym. 2019), jolloin puhumiskokeen toteuttaminen ja suoritusten arviointi koettiin osassa kouluja erityisen haastavaksi. Koska kaikki oppilaat suorittavat puhumis- ja kirjoittamistehtävät, aiheutuu suoritusten arvioinnista lisätyötä varsinkin suurten koulujen opettajille. Arvioinnista hyvissä ajoin tiedottamalla pyritään kouluja saamaan varautumaan arvioinnista aiheutuvaan lisätyöhön. Lisäksi opettajille ja rehtoreille järjestetään webinaareja ennen arviointia käytännön ongelmatilanteista keskustelemiseksi. Opettajien niukka kokemus puhumis- ja kirjoittamissuoritusten arvioinnista ja eurooppalaisen viitekehysten taitotasoasteikon käytöstä voi puolestaan vaikuttaa tulosten luotettavuuteen. Kriteerien yhtenäistä tulkittamista pyritään parantamaan tuottamalla maamerkkisuorituksia eri taitotasojen tyypillisistä suorituksista.

Opettajien ja koulujen monipuolinen osallistaminen arvioinnin eri vaiheissa on yksi osa arvioinnin kehittävää otetta. Arvioinnin tuloksista tiedotetaan opettajia ja muita sidosryhmiä tulosten valmistuttua muun muassa koulukohtaisilla tulosraporteilla, opettajien koulutustilaisuuksissa sekä raportoimalla arvioinnin tuloksia kansallisissa ammattijulkaisuissa ja kansainvälisissä tutkimusartikkeleissa ja konferensseissa. Kansainvälisesti muiden kielten kuin englannin osaamiseen liittyviä tutkimushankkeita on edelleen vain vähän ja niiden tuottama tieto on siksi erityisen arvokasta.

Henkilötietojen käsittely

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteuttaa oppimistulosarviointeja osana lakisääteisiä tehtäviään. Oppimistulosten arvioinnit pohjautuvat yleensä kysely- ja testiaineistoihin. Jotta aineistojen perusteella voidaan tehdä luotettavia päätelmiä, tarvitaan osallistujista riittävät taustatiedot. Henkilötietojen käsittelyn tarkoituksena on mahdollistaa luotettava arvioinnin toteuttaminen. Henkilötietojen käsittely on tarpeen Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen lakisääteisen tehtävän toteuttamiseksi.

Oppilaita koskevaan tietoon sisältyy henkilöihin kohdistuvia tietosuojariskejä. Kerättävä tieto (Koski-tietopalvelu, Koda-arviointijärjestelmä) sisältää tietoja oppilaan erityisopetuksen perusteista (terveydelliset syyt). Kaikkien tietojen käsittelyssä noudatetaan Opetushallituksen tietosuojakäytäntöjä ja kaikkia tiedonkeruiden kohteita informoidaan henkilötietojen käsittelystä. Arviointi toteutetaan ulkopuolisen järjestelmätoimittajan ylläpitämällä sähköisellä järjestelmällä (Koda-arviointijärjestelmä). Toimittajan kanssa tehtävään sopimukseen kirjataan voimassa olevan tietosuojalainsäädännön edellyttämät menettelytavat ja henkilötietojen käsittelyä ja suojaamista koskevat säännökset.

Kerättävät tiedot säilytetään verkkolevyasemalla, johon on pääsy vain Karvissa työskentelevillä henkilöillä. Tiedostopalvelin sijaitsee Valtorin ylläpitämässä turvallisessa konesalissa, jossa on erillinen pääsynvalvonta. Arvioinnin toteutuksen jälkeen tiedot arkistoidaan Opetushallituksen arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti kolmeksi vuodeksi.

Koda-arviointijärjestelmässä toteuttavien tiedonkeruiden osalta Karvi kerää myös evästeiden avulla digitaalisen arviointialustan käyttäjien päätelaitteiden teknisiä tietoja käyttöjärjestelmästä, näytön tarkkuudesta, selaimesta ja selaimen versiosta. Kerättyjä tietoja käytetään Karvin digitaalisen arviointialustan kehittämiseen ja sähköisen arvioinnin kehittämiseen.

Opetuksen järjestäjien edustajien, rehtoreiden, opettajien ja ulkopuolisten asiantuntijoiden osalta henkilötietojen käsittely ei aiheuta merkittäviä riskejä henkilöille, joiden tietoja käsitellään. Riskiä pienennetään edelleen käyttämällä tarvittaessa esimerkiksi suojattua sähköpostia henkilötietojen välittämiseen ja minimoimalla kerättävien henkilötietojen määrä.

Aineistonkeruissa käytettävissä kyselyissä kerättävien henkilötietojen laajuus on suppea. Pyydettäviä henkilötietoja ovat opetuksen järjestäjän ja/tai koulun nimi sekä vastaajan nimi ja muut työnkuvaan, esimerkiksi työkokemukseen nykyisessä roolissa, liittyvät tiedot. Kyselyillä kerättävät tiedot tallennetaan aineistonkeruuvaiheessa Webropol-järjestelmään. Valtorilla ja Webropolilla on pääsy järjestelmien tietoihin, mukaan lukien henkilötiedot.

Yhteystiedot aineistonkeruuta varten saadaan joko Opintopolku.fi-osoitepalvelusta, julkisilta verkkosivuilta tai kouluilta. Tietoja käytetään kyselyiden toimittamiseen vastaajille ja/tai muuhun arviointiin liittyvään viestintään. Kouluja pyydetään ilmoittamaan arviointia varten yhteyshenkilö. Yhteyshenkilöä pyydetään jakamaan tiedonkeruussa käytettävät kyselylomakkeet oikeille henkilöille organisaationsa sisällä.

Arviointiin osallistuneiden anonymiteetin turvaamiseksi tulokset raportoidaan siten, ettei yksittäinen vastaaja ole tunnistettavissa. Osallistujien henkilötietoja käytetään vain arvioinnin toteuttamiseksi. Henkilötiedot ovat arvioinnissa mukana olevien arviointiasiantuntijoiden ja metodikkojen käytettävissä siihen asti, kunnes arviointi on päättynyt eli kesäkuun 2022 loppuun asti. Arvioinnin päätyttyä tiedot, mukaan lukien henkilötiedot, arkistoidaan Opetushallituksen arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti kolmeksi vuodeksi.

Arvioinnin asiantuntijaryhmä sitoutuu henkilötietojen ja aineistojen käsittelyyn Tutkimuseettisen neuvottelukunnan hyvän tieteellisen käytännön mukaisiin ohjeisiin (TENK 2012). Lisäksi asiantuntijaryhmän jäseniltä voidaan vaatia vaitiolositoumuksen allekirjoittamista. Näin ollen riskit ja mahdolliset uhkat aineistonkeruuseen osallistuvien oikeuksille ja vapauksille ovat pieniä.

Arviointitietoja voidaan arvioinnin päätyttyä luovuttaa tutkimuskäyttöön anonymisoituna. Tietoja luovutetaan kolmansille osapuolille harkiten ja tietojenluovutuksista tehdään aina erillinen pyyntö Karviin. Lupa tietojen tutkimuskäyttöön luovuttamisesta annetaan pyyntöihin perustuen.

Lähteet

- EK, Elinkeinoelämän keskusliitto. 2014. Kielitaito on kilpailuetu – EK:n henkilöstö- ja koulutustiedustelu. Saatavilla: <https://ek.fi/ajankohtaista/tiedotteet/2014/05/08/kielten-opiskelu-vastaa-heikosti-tyoelaman-tarpeisiin/>
- Hildén, R. & Rautopuro, J. 2014. Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2013. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus / Opetushallitus: Julkaisut 2014:1.
- Härmälä, M., Huhtanen, M., Puukko, M. & Marjanen, J. 2019. A-englannin oppimistulokset 7. luokan alussa 2018. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus: Julkaisut 13:2019. Saatavilla: https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/karvi_1319.pdf
- Härmälä, M. 2008. Riittääkö *Ett ögonblick* näytöksi merkonomilta edellytetystä kielitaidosta? Kielitaidon arviointi aikuisten näyttötutkinnoissa. Jyväskylä Studies in Humanities 101. Jyväskylän yliopisto.
- Juurakko-Paavola, T. & Åberg, A.-M. 2018. Ruotsin kielen osaamisvaatimuksista vapauttaminen korkeakouluissa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 9(1). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2018/ruotsin-kielen-osaamisvaatimuksista-vapauttaminen-korkeakouluissa>
- Juurakko-Paavola, T. 2012. Ruotsin kielen osaamisesta ja oppimismotivaatiosta eri kouluasteilla. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 3(1). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2012>
- Kansallinen oppimistulosten arviointijärjestelmä. 1998. Arviointi 1998:4. Helsinki: Opetushallitus.
- Kotus, Kotimaisten kielten keskus. 2018. Lukiolaisten ruotsin kielen taito romahtanut. Kielipolitiikasta mediassa: Yle 13.3.2018. Saatavilla: https://www.kotus.fi/kielitieto/kielipolitiikka/ajankohtaista_kielipolitiikasta/kielipolitiikasta_mediassa_2017-2018/lukiolaisten_ruotsin_kielen_taito_romahtanut.27396.news
- Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus.
- Opetushallitus 2011. Kansalliskieliselvitys, Raportit ja selvitykset 2011:7. Opetushallitus.
- Perusopetuslaki 1998/628.
- Pyykkö, R. Monikielisyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-535-8>
- Sukol, Suomen kieltenopettajien Liitto ry. 2018. Tilastotietoa kielivalinnoista. Saatavilla: https://www.sukol.fi/liitto/uutiset/tilastotietoa/tilastotietoa_kielivalinnoista
- Takala, S. Miten nykyinen ja ennakoitava kielitaitovaranto vastaavat elinkeinoelämän ja yhteiskunnan kielitaitotarpeita? Seinäjoki, 6.10.2010. Saatavilla: <https://docplayer.fi/17278129-Miten-nykyinen-ja-ennakoitava-kielitaitovaranto-vastaavat-elinkeinoelaman-ja-yhteiskunnan-kielitaitotarpeita-sauli-takala-seinajoki-6-10.html>
- Tuokko, E. 2002. Perusopetuksen päättövaiheen ruotsin kielen oppimistulosten kansallinen arviointi 2001. Helsinki: Opetushallitus.

Tuokko, E. 2009. Miten ruotsia osataan peruskoulussa? Perusopetuksen päättövaiheen ruotsin kielen B-oppimäärän oppimistulosten kansallinen arviointi 2008. Opetushallitus: Helsinki.

Ylioppilastutkinto/tilastot. Saatavilla: <https://www.ylioppilastutkinto.fi/tietopalvelut/tilastot/tilastotaulukot>